

Rapsen blomstrer hvidt i fremtiden

Lavere insekttryk i hvid vårraps end i gul viser forsøg med sorten Lysidé, som er skabt af planteforædler Erik Tybirk. Hvid vårraps har formodentlig også højere foderværdi.

Den hvide raps har en mildere smag, så den også kan bruges i salater

"Jeg tror på, at hovedparten af den vinterraps, der dyrkes om 10 år, er hvidblomstret. Der er over 50 procent chance for, at det går sådan."

Det siger planteforædler Erik Tybirk på grundlag af mange års forædling og forsøgsdyrkning med hvidblomstrede sorter af vår- og vinterraps. En fordel ved hvide sorter er, at insekter tiltrækkes mindre af hvide blomster end af gule, men dertil kommer en forventet højere fo-

derværdi og en mild smag i rapsolien. Frø og skrå af den hvide raps bliver her i efteråret afprøvet for foderværdi, og resultaterne af disse forsøg imødeses med stor spænding.

"Også de spæde blade smager mildt og godt. Derfor er vi i færd med at teste dem, som babyleaves til salat og som et spireprodukt i stil med karse," siger Erik Tybirk, der er manden bag den hvidblomstrede vårraps ved navn Lysidé.

På markedet

Erik Tybirk er forædler ved den del af Nordic Seed, som tidligere var Pajbjergfonden. Ved siden af har han drevet forædling af raps i 'hobbyfirmaet' Knold & Top Forædling, og et resultat herfra er netop vårrapsorten Lysidé.

"Den lyse blomsterfarve stammer fra en gammel skotsk foderraps ved navn Hobson, og Lysidé er nu på sortslisten i Danmark og i EU. DLF-Trifolium markedsfører sorten i Norden og Baltikum, mens et østrigsk firma har rettighederne i Rusland og Ukraine," siger Erik Tybirk.

Vårraps er ikke nogen stor artikel i Danmark, men hvidblomstrede vinterraps er også på vej. De første af disse kan anmeldes til statsafprøvning i 2010.

Fangafgrøde

Forskellige typer af raps blomstrer med farver fra hvid over gul til næsten orange, og det er de lyseste blomster, som virker mindst tiltrækkende på insekter. Det viser blandt andet et forsøg, som er gennemført med Lysidé i 2009 på 30 hektar på Lolland.

Her blev Lysidé sået som hovedafgrøde i en blanding med fem procent af sorten Hunter, som har gule blomster. Der blev desuden sået Hunter i et bånd på otte meter hele vejen rundt om marken.

"Meningen er, at Hunter skal tiltrække glimmerbøsser og snude-

biller på vej ind i afgrøden. Og hvis de kommer ind, skal de blive tiltrukket af de fem procent med gule blomster," forklarer Erik Tybirk.

Marken blev sprøjtet på knopstadiet - hvor blomsterfarven ikke er synlig - med Biscaya, og lidt senere under rapsens blomstring, hvor farveforskellen er tydelig, blev der sprøjtet med Biscaya rundt langs kanten i 18 meters bredde.

Insekter vælger farve

I perioden derefter blev der syv gange optalt glimmerbøsser og snudebiller på forskellige steder i hovedafgrøden af hvid raps og i den gule fangafgrøde.

Resultaterne var bl.a.

- At der var flest glimmerbøsser i den gule randraps.
- At der var fire gange så mange glimmerbøsser i de gule blomster i hovedafgrøden som i de hvide blomster.
- At der var cirka dobbelt så mange snudebiller i de gule blomster i hovedafgrøden som i de hvide blomster.
- At skadestærsklen for insekticidbehandling mod glimmerbøsser ikke blev overskredet i de hvide blomster (som udgør 95 procent af hovedafgrøden), når tærsklen sattes til 1,5 glimmerbøsse pr. top-skud.

Kan udvikles

Hvad angår udbyttet, ligger Lysidé i Landsforsøgene på forholdstal 100 med cirka 45 procent olie.

Optællingen af skadedyr viste faktisk, at den sidste randbehandling med Biscaya ikke var nødvendig, hvis man valgte at acceptere et lavere udbytte i den gule rand, fastslår Erik Tybirk, og han mener, at strategien kan udvikles yderligere, eventuelt med en tidligere blomstrende gul sort og dermed mere effektiv fangafgrøde, som eventuelt også kan fange de glimmerbøsser, der kommer, mens rapsen står i knop.

"Hvis den gule fangafgrøde i randen kan blomstre en uge før de hvide blomster, vil de gule blomster tiltrække glimmerbøsser, der er på vej for at æde knopperne på den hvide raps, og dermed kan man i en del tilfælde også gøre den første sprøjtning overflødig," vurderer forædleren.

Han mener, at metoden med en 95 procent hvidblomstrende hovedafgrøde omgivet af en rand af gultblomstrende raps vil være metoden i praksis. Dog kan iblanding af gul raps i hovedafgrøden være overflødig, hvis der er spildraps til stede på marken.

Høj værdi og god smag

Fordelen ved hvidblomstrende raps er ifølge Erik Tybirk en mere miljøvenlig dyrkningsform, som

indebærer en lavere udgift til insektmidler, mindre risiko for resistens mod insektmidler, mindre tidsforbrug og lavere risiko for rester af insektmidler i olie og skrå.

En anden fordel forventes at være højere foderværdi hos frø og skrå af de hvide sorter og en bedre smag af rapsolien.

Dertil kommer måske den alternative mulighed, nemlig dyrkning af Lysidé eller andre rapssorter med mild smag som 'karse' eller salat i stil med rucola, rødbede og andre babyleaves.

Artiklen bringes med forfatteren, Lars B. Smitt's tilladelse. lbs@landbrugsavisen.dk

Erik Tybirk
fra Knold & Top Planteforædling
Fyrrevænget 1, Hov,
DK- 8300 Odder
info@knoldogtop.com

Farveløse rapsmarker – altså!

Men, nå ja, hvorfor ikke ? Hvis det betyder færre skadelige insekter og færre nødvendige sprøjtninger, lyder det da som en god – eller "lys" – idé. For os biavlere er det vel efterhånden sådan, at det ikke kan blive meget dårligere, hvad angår raps. Alle gode tiltag må hilses velkommen. Bierne søger – som alle insekter – den gule farve, men også efter duft og nektarmulighed. Måske er bierne lidt smartere end glimmerbøsserne ? Det bliver interessant at se.

DB